

m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

m.nm@regeringskansliet.se

Kommissionens förslag till revidering av ramdirektivet för vatten 2000/60/EC, prioämnesdirektivet 2008/105/EC och grundvattendirektivet 2006/118/EC

Diarienummer M2022/01113

Sammanfattning

Den 26 oktober 2022 presenterade Europeiska kommissionen förslag om revidering av ramdirektivet för vatten, prioämnesdirektivet och grundvattendirektivet. Förslaget syftar till att förbättra skyddet av EU:s medborgare och miljön, i enlighet med EU:s gröna giv, minska den administrativa bördan samt att förbättra effektiviteten genom att möjliggöra för EU att snabbare svara på nya, otillräckligt hanterade kemikaliehot.

Svenskt Vatten välkomnar utökning av antalet ämnen för i första hand staten att övervaka samt de striktare gränsvärden på vissa ämnen som föreslås i direktivet **under förutsättning att undantag från försämringsförbudet i ramdirektivet för vatten kan säkerställas för avloppsreningsverk i ett reviderat avloppsdirektiv samt att kravställan för uppfyllelse av miljökvalitetsnormer sker uppströms mot de producenter som sätter dessa ämnen på marknaden**. Detta kommer att leda till bättre skydd för våra vattendrag, sjöar och hav och möjliggör ett säkert dricksvatten för Europas befolkning.

Svenskt Vatten vill även trycka på vikten av att vid revidering av ovan tre direktiv säkerställa samstämmighet med parallellt pågående revidering av avloppsdirektivet, då vi i samband med författande av det här remissvaret noterat flera förslag som inte är samstämmiga med förslag i remissen om ett reviderat avloppsdirektiv.

Bakgrund

Den 26 oktober 2022 presenterade kommissionen förslag om revidering av ramdirektivet för vatten, prioämnesdirektivet och grundvattendirektivet. Förslaget är ett ändringsdirektiv som reviderar de tre direktiven. Förslaget har lagts fram som ett paket tillsammans med förslag till

Svenskt Vatten är branschorganisationen för landets viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag – VA-organisationerna. Vår vision är att Sverige ska ha rent dricksvatten, friska sjöar och hav. Vi företräder alla 290 kommuners VA-organisationer. De förser 9,5 miljoner människor med rent vatten varje dag, året om.

översyn av direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse och förslag till översyn av lagstiftningen om luftkvalitet.

Förslaget syftar till att förbättra skyddet av EU:s medborgare och miljön, i enlighet med EU:s gröna giv, minska den administrativa bördan samt att förbättra effektiviteten genom att möjliggöra för EU att snabbare svara på nya, otillräckligt hanterade kemikaliehot.

Förslaget innehåller en uppdatering av förteckningarna över vattenföroreningar som ska kontrolleras i ytvatten och grundvatten. Det innebär att 25 ämnen och ämnesgrupper med problematiska effekter på miljön och/eller människors hälsa kommer att läggas till i förteckningarna utöver de 53 ämnen som inkluderats i den nuvarande lagstiftningen.

Svenskt Vattens synpunkter

Svenskt Vatten välkomnar utökning av antalet ämnen för i första hand staten att övervaka samt de striktare gränsvärden på vissa ämnen som föreslås i direktivet ***under förutsättning att undantag från icke-försämringskravet i ramdirektivet för vatten kan säkerställas för avloppsreningsverk i ett reviderat avloppsdirektiv samt att kravställan för uppfyllelse av miljökvalitetsnormer sker uppströms mot de producenter som sätter dessa ämnen på marknaden.*** Detta kommer att leda till bättre skydd för våra vattendrag, sjöar och hav och möjliggör ett säkert dricksvatten för Europas befolkning.

Implementera undantag för icke-försämringskravet för avloppsreningsverk

Det bör noteras att det för vissa ämnen som regleras i prioämnesdirektivet inte finns tillgänglig teknik för att ytterligare reducera dessa i önskad grad i avloppsreningsverk kopplat mot de nya och striktare föreslagna kraven i direktivet. Detta gäller exempelvis kortkedjiga PFAS och metaller. Detta medför risk för att avloppsreningsverk att bli otillåtliga med hänsyn till icke-försämringskravet i artikel 4 i ramdirektivet för vatten och dess tolkning enligt EU-domstolens Weserdom. För att undvika inkonsekvens mellan prioämnesdirektivet, ramdirektivet för vatten och avloppsdirektivet förespråkar Svenskt Vatten ett undantag från icke-försämringskravet för avloppsreningsverk.

Reglera enligt principen förorenaren betalar

Svenskt Vatten ser att uppfyllandet av direktivet kommer att medföra stora budgetära konsekvenser för Sverige gällande den miljöövervakning som kommer att krävas för att visa att miljökvalitetsnormerna uppfylls. För uppfyllelse av miljökvalitetsnormer kommer det också krävas åtgärder uppströms inklusive utfasning av miljöfarliga ämnen ur systemet för att hindra att de hamnar i våra vattenförekomster. Dessa åtgärder och denna utfasning bör ske enligt principen förorenaren betalar, det vill säga att de verksamheter som introducerar dessa ämnen i systemet också ska betala för åtgärder som behöver vidtas.

Fasa ut miljöfarliga ämnen ur samhället

Det är generellt lättare att uppströms fasa ut miljöfarliga ämnen ur systemet än att reducera dem nedströms vid ett avloppsreningsverk. Att reducera miljöfarliga ämnen vid avloppsreningsverk är ofta kostsamt och energi- och resurskrävande samt ger ökade

klimatavtryck - men inte alltid tekniskt möjligt. Svenskt Vatten verkar därför för ett utökat uppströmsarbete gällande utfasning av miljöfarliga ämnen som ej är essentiella för samhället. För miljöfarliga ämnen som anses essentiella för samhället ska dessa endast användas för de syften där dessa ej går att ersätta med mindre miljöfarliga ämnen. Avloppsreningsverk är en kompletterande sekundär barriär för att hindra miljöfarliga ämnen som transporteras via just avloppsvattnet att hamna i våra vattendrag, sjöar och hav. Om fokus enbart riktas på åtgärder end-of-pipe, vid avloppsreningsverk, finns det en risk för en falsk trygghet och att utfasningen av riktigt persistenta och farliga ämnen uteblir. Avloppsreningsverk hindrar inte heller speidning av miljöfarliga ämnen via andra transportvägar såsom exempelvis dagvatten och bräddningar,

PFAS är en ämnesgrupp som föreslås regleras i prioämnesdirektivet (mer specifikt summan av 24 PFAS-ämnen, så kallade PFAS24). För flertalet av dessa PFAS-ämnen är reduktion vid avloppsreningsverk både väldigt kostsamt, resurskrävande och tekniskt svårt, avsevärt svårare än reduktion av många andra miljöfarliga ämnen, och det kan därför bli svårt att uppfylla miljökvalitetsnorm av PFAS endast via åtgärder på avloppsreningsverk. Dessutom medför närvaro av PFAS i avloppsvatten större svårigheter att återvinna resurser såsom återanvändning av renat vatten och återföring av näringsämnen från avloppsslammet. Svenskt Vatten stödjer därför att ett gruppförbud gällande produktion och användning av PFAS inom hela EU finns beslutat 2025 och anser också att reglering av PFAS enligt prioämnesdirektivet inte bör träda i kraft förrän fem år efter införande av ett gruppförbud. Det bör också noteras att PFAS, trots eventuellt förbud, kommer att finnas kvar i våra vattenförekomster under lång tid, på grund av att många av dessa ämnen är väldigt svårnedbrytbara.

Utfasning av miljöfarliga ämnen är ett av ramdirektivet för vattens huvudsakliga syften och utfasningstakten går ofta snabbare vid satta tidsgränser. I artikel 16.6 i ramdirektivet för vatten finns en tidsgräns på 20 år för utfasning av miljöfarliga ämnen men kommissionen föreslår att denna artikel tas bort då den enligt kommissionen är obsolet. I samband med borttagande av artikel 16.6 vill Svenskt Vatten trycka på innebörden av artikel 191.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som anger att

”Unionens miljöpolitik ska syfta till en hög skyddsnivå med beaktande av de olikartade förhållandena inom unionens olika regioner. Den ska bygga på försiktighetsprincipen och på principerna att förebyggande åtgärder bör vidtas, att miljöförstöring företrädesvis bör hejdas vid källan och att förorenaren ska betala.”

Svenskt Vatten avstyrker inte borttagandet av artikel 16.6 men vill samtidigt trycka på att det är viktigt att ett borttagande av artikel 16.6 inte medför att incitamenten och takten för utfasning av prioriterade ämnen påverkas

Svenskt Vatten vill också trycka på nödvändigheten med tydlig koppling och koordinering mellan miljökvalitetsnormer och övrig relaterad lagstiftning, exempelvis:

~ Tillstånd och begränsningar enligt REACH. Restriktioner bör påskyndas genom att utvidga den generiska metoden för riskhantering till de nya faroklasser som föreslås i utkastet till reviderad förordning om klassificering, märkning och förpackning.

~ Tillståndsvillkor enligt industriutsläppsdirektivet (IED). Vi stödjer den föreslagna formuleringen av artikel 18 i utkastet till reviderad IED som anger: *”Where an environmental*

quality standard requires stricter conditions than those achievable by the use of the best available techniques, additional measures shall be included in the permit with a view to reducing the specific contribution of the installation to the pollution occurring in the relevant area.”

~ Riktlinjer och regelverk i dricksvattendirektivet, exempelvis gällande PFAS.

~ Användning av bekämpningsmedel enligt utkastet till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel, särskilt artikel 8.4 om konsekvensen i handlingsplaner som utarbetats av medlemsstaterna i enlighet med annan unionslagstiftning, inklusive direktiv 2000/60/EG.

~ Läkemedelslagstiftningen, för att beakta läkemedels miljöpåverkan genom att inkludera den utökade miljöriskbedömningen i godkännandet av läkemedel och genom att begränsa receptfrihet och marknadsföringsmöjligheterna för läkemedel som innehåller prioriterade ämnen.

Säkerställ samstämmighet med reviderat avloppsdirektiv

Svenskt Vatten har i remissen noterat en brist på samordning mellan de pågående revideringarna av avloppsdirektivet respektive ramdirektivet för vatten och prioämnesdirektivet. I det reviderade prioämnesdirektivet föreslås nya miljö kvalitetsnormer för kemisk status, exempelvis för tre läkemedel. God kemisk status ska enligt ramdirektivet för vatten vara uppnådd 2027 medan rening av läkemedel för att uppnå god status inte ska vara införd förrän cirka tio år senare enligt det reviderade avloppsdirektivet (år 2035 för större reningsverk respektive år 2040 för övriga reningsverk).

Det är av vikt att tidsplaner för övervakning enligt förslag i denna remiss överensstämmer med tidplaner för implementering av det föreslagna utökade producentansvaret för läkemedels- och kosmetikproducenter samt införande av teknik för avancerad rening vid avloppsreningsverken enligt förslaget till reviderat avloppsdirektiv. Både förslagen i denna remiss samt förslaget till reviderat avloppsdirektiv har samma syfte och mål inom EU:s gröna giv, och en samverkan mellan dessa direktiv är därför nödvändig för att möjliggöra uppfyllelse av dessa mål. Samordningen är extra viktig så länge avloppsreningsverk saknar undantag från försämringsförbudet i ramdirektivet för vatten.

I förslaget till reviderat avloppsdirektiv, föreslås dessutom i artiklarna, 9 och 10 med tillhörande annex, att ett antal läkemedels- och kosmetikaämnen övervakas och vid behov reduceras vid avloppsreningsverken genom implementering av teknik för avancerad rening. I de fall dessa ämnen behöver reduceras ska kostnaderna för att implementera teknik för avancerad rening vid avloppsreningsverken bekostas av tillverkaren av dessa ämnen (läkemedels- och kosmetikaindustrin) enligt principen om att förorenaren betalar. Det är därför av stor vikt att de ämnen som föreslås övervakas i de nya förslagen till ramdirektiv för vatten, prioämnesdirektivet och grundvattendirektivet överensstämmer med de ämnen som föreslås övervakas i förslaget till reviderat avloppsdirektiv, annars riskeras att de tekniker som implementeras vid avloppsreningsverken för avancerad rening inte rena de ämnen som ska övervakas enligt detta remissförslag i nog hög grad.

Utöver ovan nämns i förslaget från kommissionen på sidan 11 under rubriken “**Climate consistency check and Energy Efficiency First Principle**” att, “...*the revision of the Urban Waste Water Treatment Directive requires climate neutrality for waste water treatment plants by 2040...*”. I förslaget till nytt avloppsdirektiv finns dock inte något krav på klimatneutralitet utan endast ett krav på energineutralitet, vilket är två olika typer av krav som inte går att likställa med varandra. Det är av yttersta vikt att samtliga kommissionens direktivförslag är samstämmiga för att undvika målkonflikter och feltolkningar.

Elisabeth Unell
Ordförande
Svenskt Vatten AB:s styrelse

Pär Dalhielm
VD
Svenskt Vatten AB